

Belangrijke uitdagingen voor het Brussels Gewest

Samen, c'est Ensemble en néerlandais. Une rubrique pour parler du social dans la langue de Vondel. Dans la foulée de l'interview de la coordinatrice du Baromètre social bruxellois 2023 (*Lire p. 109*), pointons les principaux défis que le rapport identifie.

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2024).
Welzijnsbarometer 2023. Brussel : Vivalis.Brussels

Op basis van dit statistisch rapport kunnen er voor het Brussels Gewest een aantal uitdagingen naar voren worden geschoven. De inkomensongelijkheid is duidelijk groter dan in de andere gewesten en grote steden van het land : in Brussel zijn de armen armer en de rijken rijker. Deze sociale ongelijkheden leiden tot aanzienlijke gezondheidsongelijkheden. Ook de levensverwachting verschilt sterk naargelang de sociale situatie van de inwoners.

De dekking en de toegankelijkheid van sociale maatregelen vormen fundamentele uitdagingen in de strijd tegen armoede

Hoge huisvestingskosten en lage inkomens

Eenmaal de huisvestingskosten van het beschikbare budget zijn afgetrokken, nemen de ongelijkheden bijgevolg verder toe. Dat leidt tot onhoudbare financiële situaties. Het gevolg is een almaar toenemende vraag naar sociale woningen. De reeds lange wachtlijst groeit hierdoor nog verder aan met mensen die wel aan al de toelatingscriteria voldoen maar die nog meerdere jaren zullen moeten wachten. Grote gezinnen en eenoudergezinnen zijn oververtegenwoordigd in de lage-inkomensklassen. Dat leidt tot een armoederisicocijfer bij kinderen en jongeren van 36 %, wat (nog) hoger is dan voor de Brusselse bevolking in haar geheel. Die armoede gaat gepaard met moeilijke levensoms-

tandigheden, die op hun beurt een impact hebben op het schooltraject.

De digitale kloof

Tal van Brusselaars ervaren moeilijkheden in de toegang tot en het gebruik van digitale tools. Ook hierin zijn de sociale ongelijkheden opvallend, met een moeizamere toegang tot sociale rechten, overheidsdiensten en private diensten (zoals bankdiensten) tot gevolg voor de mensen die zich laag op de sociale ladder bevinden. De toenemende dematerialisering en digitalisering van overheidsdiensten en private diensten kan zware gevolgen hebben voor mensen die moeite hebben met het gebruik van digitale tools en dreigt de sociale uitsluiting van de niet-gebruikers te doen toenemen.

Herkomst en nationaliteit

De inkomens verschillen naargelang nationaliteit en herkomst. Inwoners met een buitenlandse Europese (EU-27) nationaliteit hebben (globaal genomen) de hoogste inkomens in het Brussels Gewest. Belgen van niet-Europese herkomst en inwoners met een niet-Europese nationaliteit hebben de laagste inkomens.

Ongunstige evolutie van de belastbare inkomens

De belastbare inkomens van de Brusselaars vertonen een relatieve daling. Dat valt enerzijds toe te schrijven aan het hoge percentage mensen die niet belast worden omwille van een erg laag inkomen (OCMW), maar anderzijds ook aan de sterke aanwezigheid van internationale, vooral Europese ambtenaren, wiens lonen niet in België belast worden. Een aantal indicatoren, zoals het percentage van de bevolking op arbeidsactieve leeftijd dat een leefloon ontvangt of het percentage van de 65-plussers dat een IGO

ontvangt, gingen de afgelopen tien tot twintig jaar in stijgende lijn. De armste gemeenten van België liggen in het Brussels Gewest. Op basis van het gemiddelde inkomen per inwoner zijn de drie armste gemeenten van het land : Sint-Joost-ten-Node, Sint-Jans-Molenbeek en Anderlecht.

Gezondheid

De gezondheidsenquêtes van Scien-sano wijzen op een toename van de geestelijke gezondheidsproblemen bij de bevolking volgend op de COVID-19-crisis en de energiecrisis. Parallel daarmee, maar ook al vóór de COVID-19-crisis, gaat het aantal mensen in invaliditeit als gevolg van een burn-out of een depressie in stijgende lijn.

Crisissen

De afgelopen jaren volgden verschillende crisissen elkaar op. Die crisissen troffen het Brussels Gewest des te harder. De sociale beschermingsmaatregelen hebben deze impact in zekere mate kunnen inperken, maar heel wat mensen vallen evenwel naast deze vangnetten, hetzij omdat ze niet aan de voorwaarden voldoen om aanspraak te maken op de rechten in kwestie, hetzij door non take-up ervan (met name in een context van digitalisering en de complexiteit van administratieve procedures). De dekking en de toegankelijkheid van sociale maatregelen in het algemeen vormen dan ook fundamentele uitdagingen in de strijd tegen armoede. De toestroom van Oekraïense vluchtelingen heeft eveneens aanzienlijke gevolgen, waaronder een aanzienlijke bevolkingstoename in 2023 en een gevoelige toename van het aantal ontvangers van een equivalent leefloon, wat een bijkomende werklast betekent voor de OCMW's en de lokale besturen. □